

Aukodanike ja Tartu Tähe kavaleride kandidaadid 2015. aastal

AUKODANIKE KANDIDAADID		
Kandidaadid	Teened (NB! esitatud taotluste alusel)	Esitajad
Hele Everaus	Tartu Ülikooli hematoloogia-onkoloogia kliiniku ja SA Tartu Ülikooli Kliinikumi hematoloogia-onkoloogia kliiniku juhataja. Tema teened Eesti meditsiinis on hindamatu väärtusega. 1993 algatas ta Eestis vereloome tüvirakkude siirdamise, tehes esimese vastava operatsiooni Baltimaades. Tänapäevaks on see meetod päästnud arvukate patsientide elu. Pühendunud arstina on ta tänini tegev haigete vastuvõtuga. Ta on omal erialal kõrgelt tunnustatud teadlane ja arvukate publikatsioonide autor. Tema tööd vereloome tüvirakkude siirdamise alal tunnustas ka Euroopa vere ja lümfisüsteemi siirdamise ühendus, omistades talle 2013 elutööauhinna. Ta on panustanud aastaid ka bioetika küsimuste lahendusse. Rajas 2004 hematoloogia-onkoloogia kliiniku juurde teaduslabori, kus uuritakse pahaloomuliste verehaigustega seotud erinevaid rakulisi mehhanisme ja võimalusi neisse sekkumiseks.	Tartu ülikooli hematoloogia-onkoloogia teaduslabor (Katrín Sak ja Helen Lust)
Mall Hiimäe	Folklorist Mall Hiimäe on alates 1964. aastast töötanud Eesti Rahvaluule Arhiivi teadurina ning hiljem Kirjandusmuuseumi vanemteadurina. Teda on nimetatud Eesti folkloristika <i>grand old lady</i> -iks. Üks parimaid rahvaluulekogude ja -materjalide tundja. Tema esmased huvid olid rahvajutt, jutustamine ja jutustajad, loodus rahvaluules, rahvakalender, historiograafia. Ta on kogunud, korrastanud, publitseerinud ja uurinud. Publitseerijana on ta avaldanud teaduslike tekstiväljaannete kõrval eritasemelisi populaarseid valimikke nii lastele kui täiskasvanutele. Eraldi võiks esile tõsta kaheksast raamatust koosnevat sarja „Eesti rahvakalender”, mis toob esimesena süsteemselt lugejate käsutusse kombe- ja usundiloolisi rahvakalendri tekste – see on ligi 20 aastaga kokku pandud 2108 lehekülge liigendatud ja kommenteeritud rahvaluuletekste. Sellise mahuni ei ole küündinud veel ükski eesti folklorist.	Tiigi Seltsimaja
Rein Kamarik	Pikaaegne sporditöö korraldaja Tartu linnas ja Tartu maratoni viija tänasele tasemele. Lisaks spordiühingu Dünamo Tartu organisatsiooni juhtimisele on ta aastakümnete jooksul olnud aktiivne abiline paljude ülelinnaliste ja riiklike spordiürituste korraldamisel. Suurimad teened on tal Tartu maratoni, Tartu rattaralli, Tartu sügisjooksu korraldamisel; Tartu maratoni peakorraldaja aastatel 1980–1994. Peakorraldaja ametikohast loobumise järel on Rein Kamarik tegutsenud jätkuvalt Tartu maratoni vabatahtliku korraldajana teenindusjuhi ametis kuni tänase päevani.	Klubi Tartu Maraton (Indrek Kelk) Peeter Kikas

Jüri Kukk (postuumselt)	Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamise, inimõiguste ja demokraatia eest võideldes hukkunud teadlane, kes suri 27. märtsil 1981 Nõukogude vangilaagris Vologdas.	Akadeemiline vabadusvõitlejate, inimõiguslaste ja repressioonihvrite mälestuskeskus HEREDITAS HEROUM-DEFENSORUM LIBERTATIS et IURIS CIVILIS HOMINUM <i>in memoriam</i> JÜRI KUKK (Siim Hiedel, Tõnu Kalvet, Rein Koch, Märt Kunnus, Tõnu-Enno Kuus, Tõnu Ojamaa, Erwin Pari, Priit Rajasaar, Jekki (Jevgeni) Rjazin, Osvald Sasko, Tõnu Seilenthal, Tõnis Siim, Rein Vanja)
Joel Luhamets	Pikka aega töötanud Tartu praostkonna praostina (al1996) ja Tartu Pauluse koguduse õpetajana (al 1997). Teinud väga sisukat tööd Pauluse koguduse arendamisel, seisnud Pauluse kiriku renoveerimistööde eest. Osalenud aktiivselt ka ühiskondlikus elus ja Tartu linna suurürituste korraldamisel.	Tiigi Seltsimaja
Andres Metspalu	TÜ Eesti Geenivaramu direktor, akadeemik. Andnud suure panuse geenitehnoloogia ja molekulaardiagnostika edendamisse. Tema pikaajalise töö tulemusena on loodud Eestile oma biopank - TÜ Eesti Geenivaramu. Sellise andmepanga olemasolu annab Eestile olulise teaduspotsentsiaali paista silma rahvusvahelises konkurents. Professor Metspalu on ka EL ESFRI biopankade programmi üks algataja ja üleilmse biopankade konsortsiumi P3G asutajaliige. Ta on TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi biotehnoloogia õppetooli rajaja ning tal on oluline roll geenitehnoloogia kui eriala ja õppesuuna tekkimisel ja arengul ülikoolis ja Eestis, samuti molekulaarse diagnostika juurutamisel TÜ Kliinikumi baasil.	Tartu Linnavalitsus 2011. aastal Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramu
Mart-Olav Niklus	Rahvusvaheliselt tunnustatud inimõiguslane, antisovetliku vastupanuliikumise veteran, kellest nõukogude võimu hilisemal ajajärgul sai maailma silmis eesti rahva vastupanu sümbol. Bioloog, pedagoog, tõlkija ja publitsist.	Akadeemiline Vabadusvõitlejate, Inimõiguslaste ja Repressioonihvrite Mälestuskeskus HEREDITAS HEROUM-DEFENSORUM LIBERTATIS et IURIS CIVILIS HOMINUM <i>in memoriam</i> JÜRI KUKK (Siim Hiedel, Tõnu Kalvet, Rein Koch, Märt Kunnus,

		Tõnu Ojamaa, Erwin Pari, Priit Rajasaar, Jekki (Jevgeni) Rjazin, Osvald Sasko, Tõnu Seilenthal, Tõnis Siim, Rein Vanja)
Elena Poznjak-Kõlar	Vanemuise teatri kauaaegne balletisolist ja tantsupedagoog. On töötanud Vanemuise teatris ligi 60 aastat. Pikki aastaid olid tema kanda Vanemuise balletilavastuste kõige nõudlikumad rollid. Pärast tantsijakarjääri lõppu on töötanud repetiitori ja lavastaja assistendina. Alates 1994 juhib raugematu energiaga Vanemuise tantsu- ja balletikooli, samal ajal ka repetiitorina töötades. NB! 2011. aasta novembris autasustas Tartu linn Elena Poznjak-Kõlarit Tartu linna medaliga.	Vanemuise teater (Toomas Peterson)
Jaan Tooming	Teatri- ja kirjamees. Teatrilane loominguline tegevus on alates 1969. aastast seotud Tartu linna ja eeskätt Vanemuise teatriga, viimase kõrval jõudis ta olla ka Tartu Lasteteatri asutaja ja enne seda teatristudio juhendaja. 1970. aastate keskpaigast 20 aasta vältel Vanemuises tehtud lavastused on jätnud püsiva jälje eesti teatrilukku. Kõige tähelepanuväärsem on tema roll nn teatriuudenduse protsessis. Tänapäeval lööb jaan Tooming avalikus elus kaasa publitsistina.	Jaak Viller
Peeter Tulviste	Professor Peeter Tulvistel on Eesti ühiskonna, Tartu Ülikooli ja Tartu linna ees hindamatuid teeneid, kaalukaimateks neist töö Tartu Ülikooli rektorina aastatel 1993–98, Riigikogu liikme ning Tartu linnavolikogu liikme ning esimehena. Ta on pühendanud pika ja viljaka perioodi oma elust psühholoogide õpetamisele ja rahvusvahelise haardega psühholoogiaalasele teadustööle, seda nii õpetaja, vanemõpetaja, dotsendi ja professorina Tartu Ülikoolis kui ka mitmete välisülikoolide juures. Kultuuriajakirja Akadeemia toimetuskolleegiumi liikmena ja kirjastuse Ilmamaa nõukogu liikmena on ta andnud märkimisväärse panuse Eesti vaimuelu edendamisse. Tartu jaoks on kindlasti tähenduslik ka tema pikaajaline tegevus Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste nõuandja ja Kaitseleidu Tartu maleva Akadeemilise malevkonna taasasutajana. Aastal 1980 kirjutas ta alla "40 kirjale", 1999–2001 juhtis Tartu Linnavolikogu ning kuulus Riigikogu X ja XI koosseisu.	Tartu Ülikool (Volli Kalm) Tartu Linnavolikogu Keskerakonna, Reformierakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja IRL fraktsioonid (Raimond Tamm, Tõnu Ints, Olev Raju, Jüri Kõre)
TARTU TÄHE KAVALERIDE KANDIDAADID		
Priidu Beier	Luuletaja Priidu Beier on töötanud Tartu Kunstimuseumi kunstipedagoogika sektori juhatajana, ajaloo- ja filosoofiaõpetajana, kultuurilehe Kostabi ja ajalehe Postimees toimetaja ja kultuuriosakonna juhatajana. Aastast 1994 töötab Treffneri Gümnaasiumis kunstiajaloo õpetajana. Tema luules on nii ühiskonnakriitikat kui	Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakond (Berk Vaher)

	mängulist koomikat, nii romantikat kui pungilikku provokatiivsust. 2002 pälvis ta Juhan Liivi luulepreemia ja 2008 luulekogu „Saatmata kirjad” eest Gustav Suitsu stipendiumi. Beierit on iseloomustatud Tartu intellektuaalse boheemluse sümbolina.	
Sirje Eomõis	Iluvõimleja ja treener. Võistelnud Eesti koondises ning võitnud naisvõimlemise meistrivõistlustel medaleid ning saanud iluvõimlemises Eesti meistrivõistlustel auhinnakohti. Töötanud iluvõimlemistreenerina Tartu SK-s, tegutsenud iluvõimlemiskohtunikuna ja juhtinud Tartu kohtunikekogu tööd. 1990. aastast klubi Rütmi president ja treener, aastast 1999 võimlemisklubi Katrek juhatuse liige. 2012 taaselustas Tartu võimlemispidude traditsiooni. On võimlemispidude ühendanud Tartu linna ja Tartumaa, samuti kõik vanusegrupid. Olulisim tema panus terve ja tubli ning kehaliselt aktiivse kodaniku kasvatamisse.	Konguta kooli direktor Liina Tamm
Heino Jaanus	Alates 1995. aastast Lõuna-Eesti Vanatehnika Klubi LEVATEK president, juhatuse esimees, eestvedaja ning hing. Juhtinud klubi tegevust kindlakäeliselt 20 aastat, toonud klubi ridadesse üle 50 liikme. Pannud aluse vanatehnika kui kultuuriväärtuse ning vaimse pärandi tekkimisele, jätkusuutlikkusele ning edasi viimisele. Juhendanud vanatehnika taastajaid üle Eesti ning rahvusvaheliselt, hoogustanud koostööd vanatehnika klubide vahel. Restaureerinud ka ise vanatehnikat. Vanatehnika muuseumi ja külastuskeskuse idee arendaja. Rikastanud Tartu kultuurisündmusi vanatehnika väljapanekute ja osalusega.	Võru Vanatehnikaklubi Vänt (Janne Eespäev) ja Tartu Saksa Kultuuri Instituut (Andrus Miilaste)
Margus Kasterpalu	Töötanud teadurina kirjandusmuuseumis, kultuurisaadete peatoimetajana ETV-s, kultuuritoimetuse juhatajana Postimehes, Tartu Teatrilabori direktorina, Ugala teatri kunstilise juhina. Hetkel SA Eesti Teatri Festivali kunstiline juht ja juhataja. Lavastanud mitmetes Eesti teatrites ning olnud suurte avalike ürituste korraldaja (öölaulupeod jm). Saueaugu teatritalu eestvedaja. Tartu jaoks on kõige olulisem tema töö DRAAMA festivali korraldamisel, mis on kujunenud Tartu linna mainesündmuseks ning mis pikki aastaid on septembri alguses rikastanud Tartu kultuurielu.	Marika Goldman
Jüri Kulasalu	Tema põhitöö on olnud ehitiste restaureerimisprojektide koostamine ja juhtimine OÜ-s Arc Projekt. Tõeline professionaal ja entusiast oma erialal pea 45 aasta jooksul. Tema juhtimisel või osalemisel on koostatud Tartu Jaani kiriku ja toomkiriku varemete restaureerimis- ja konserveerimisprojektid, Tartu raekoja ja Tartu Ülikooli hoonete ning paljude teiste ehitismälestiste restaureerimisprojektid nii Tartu vanalinnas kui ka mujal Eestis. Suured teened Tartu kultuurielu edendamisel – nii mälumänguliikumise kui koorilaulu populariseerimisel. Olnud aastast 1965 kuni tänaseni väga paljudel	*Eesti Meestelaulu Selts (Arvi Karotamm) *Tartu Kultuurihoone Sõprade Seltsing (Maie Perli) *Puhkpilliorkester Tartu (Margus Kasemaa) *ARC Projekt (Olev Suuder) *Uno Uiga *Alo Ritsing

	laulupidudel, sh üldlaulupidudel ja Tartu laulupidudel, rongkäigu korraldaja ja tseremooniameister. Parim asjatundja Eestis sellel alal.	*Udo Tiirmaa
Kadri Leivategija	Andnud silmapaistva panuse Tartu ja kogu Lõuna-Eesti muusikahariduse edendamisele. On olnud alates 1985. aastast Elleri nimelise Tartu Muusikakooli klaveri- ja kammeransambli õpetaja, 1998. aastast EMTA Tartu filiaali juhataja ja õppejõud ning aastast 2001 ka Elleri kooli direktor. Korraldanud produtsendina kontserte ja festivale Tartus ja mujal Lõuna-Eestis, samuti organiseerinud Tartu muusikute kontserte väljaspool Tartut. Mitmed tema klaveriõpilased on väga edukalt esinenud nii rahvusvahelistel kui vabariiklikel konkurssidel. Tema eestvedamisel valmis sellel aastal Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli uus õppehoone.	Tiigi Seltsimaja
Andres Lepp	Viiekordne mudellennu maailmameister, mudellennu treener ja mudellendurite dünastia liige. Mudellennuspordiga tegeleb juba 1950ndate keskpaigast. Ülipika sportlasekarjääri jooksul on tiitlivõistlustelt kokku võitnud 17 medalit. Tema sportlike saavutuste hulka kuuluvad 1989. a individuaalne MM-kuld ja neli meeskondlikku MM-kulda. Lisaks veel medaleid MM-idelt ja EM-idelt. 1962. aastast töötab Tartus noortetreenerina, olles üles kasvatanud mitu põlvkonda tehnikahuvilisi noori.	Aleksandr Litvinenko ja Rain Suursaar
Merike Lillo	Töötab lasteaias Helika alates 1980. Mitmel korral antud talle vanempedagoogi ja 2010 pedagoog-metoodiku ametijärk. Ta lähtub oma töös Hea Alguse põhimõtetest. Loob lapsest lähtuva, last arendava mängulise ja turvalise keskkonna ning kaasab õpikeskkonna kujundamisse lapsevanemaid. Õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamiseks on koostanud ja kogunud uut õppematerjali. Kirjutanud palju luuletusi, jutte, muinasjutte ja mõistatusi, tõlkinud lugusid ning osalenud lastega erinevatel võistlustel, konkurssidel, näitustel. Ta on tunnustatud pedagoog ka väljaspool lasteaeda. Tema tööd on vaadeldud teiste lasteaedade õpetajad, lasteasutuste direktorid, õppealajuhatajad, Tartu Ülikooli väliskülalised ja haridusteaduskonna täiendkoolituses õppijad. Olnud aktiivne praktikajuhendaja, esinenud ettekannetega ja omatehtud mängudega seminaridel, koolitustel, konverentsidel.	Tartu Lasteaed Helika
Lembit Lump	AS Kodumaja juhatuse esimees ja ettevõtja, kelle juhtimisel on alates 1994 toimunud AS Kodumaja ettevõtete grupi arendamine. Ettevõtete grupi põhitegevuseks on kõrgekvaliteedilise elamispinna projekteerimine ja ehitus. 2013. a seisuga on Kodumaja ehitanud kokku 4896 korterit ja elamut, millest üle 90% asub Põhjamaades. Tööd antakse rohkem kui 450 inimesele. Lembit Lump on ka ühiskondlikult aktiivne tartlane.	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Tartu esinduse juhataja Toomas Hansson)

	NB! 2008. aastal autasustas Tartu linn Lembit Lumpi Tartu linna medaliga.	
Helle Maalmann	Tartu Tamme Gümnaasiumi õppealajuhataja. Selles ametis 1985. aastast. Töötanud haridusvaldkonnas kokku 43 aastat, lisaks Tamme gümnaasiumile töötanud ka Puhja keskkoolis ja Tartu LV haridusosakonnas. Lisaks õppealajuhatajatööle on olnud suure osa Tamme koolis töötatud ajast ka ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja. Õpetajana iseloomustab teda nõudlikkus, korrektsus ja sõbralikkus, püüd muuta ajalugu õpilastele köitvaks ja põnevaks. Õppealajuhatajana on panustanud kooli arengusse, toetanud õpilastele parimate õpitingimuste loomist. Kooli õppekava arendustegevus on viinud tuntud ja tunnustatud õppesuundade väljatöötamiseni.	Tartu Tamme Gümnaasium (Vallo Reimaa), Tartu Tamme riigigümnaasium (Ain Tõnisson)
Jüri Talvet	Kirjanik, luuletaja, kirjandusteadlane, tõlkija ja esseist, Tartu Ülikooli maailmakirjanduse professor ja hispaania filoloogia õppetooli looja ja eriala juht, üks esimesi ja teenekaim hispanistika arendaja Eestis. Tänu tema tegevusele ja initsiatiivile avati 1992. aastal Tartu Ülikoolis esmakordselt Baltimaades hispaania filoloogia eriala. Mitmete luuleraamatute, artiklikogumike ja reisesseede autor, tänu tema tõlketevusele on eesti lugejani jõudnud hispaaniakeelse maailma väärtkirjandus. Juhendanud arvukalt teadustöid. NB! 2008. aastal autasustas Tartu linn Jüri Talvetit Tartu linna medaliga.	Tiigi Seltsimaja
Tiina Torop	Olnud edukas kergejõustiklane, on tunnustatud kergejõustikutreener ja spordipedagoog. Mitmel korral tulnud Eesti meistriks 100 m jooksus ning kaugushüppes. Eesti sisemeistrivõistlustelt võitnud kuldmedaleid 60 m jooksus ning kaugushüppes. Mitmel korral tulnud Eesti meistriks 4 × 100 m teatejooksus. Eesti koondist esindanud 13 korral. Töötanud treenerina ning õppejõuna Tartu ülikoolis. Talle omistati kõrgeim treeneri kutsetase 2004. aastal. Olnud tegev ka mitmetes spordiorganisatsioonides. Koostanud õppevahendeid ja avaldanud teadusartikleid. NB! 2009. aastal autasustas Tartu linn Tiina Toropit Tartu linna medaliga.	Eesti Firmaspordi Liit (Marti Soosaar), spordiklubi Leksi 44 (Jüri Org), mitmekordne Eesti meister kergejõustikus Rene Oruman, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon (Tõnu Ints)
Helle Vahersalu	Eesti kunstialase hariduse raudvara ja südametunnistus. Töötanud Tartu Kunstikoolis alates 1967. aastast kuni tänaseni. Oluliselt mõjutanud kõiki Tartu Kunstikooli ligi viie aastakümne lõpetajaid. Suudab ja oskab pühendada noored maalikunsti saladustesse, õpetab maalimist nautima ja on tihti esimene, kes aitab noortel mõista ja tunnetada maalikunsti. Ta on olnud kunstilise kujundamise ja dekoraator-stilistide erialade eestvedaja ning juhtõpetaja 1980-90ndatel. Tema peamine kirg on maalikunst, on väga kindlalt seisnud Tartu maalitraditsioonide säilimise eest. Olles küll ise	Tartu Kunstikool ja Tartu Kunstnike Liit (Markus Toompere)

	abstraktsionist, kannab ta pallaslikke traditsioone ning edastab neid delikaatselt oma õpilastele. Hinnatud nii pedagoogi kui kunstnikuna.	
Heldur Viires	Mitmekülgne kunstnikuna on ta pallasliku kunstimentaliteedi edasikandja ja edasiandja. Tegelenud palju raamatugraafikaga, kujundades ja illustreerides nii klassika- kui ka ulmeteoseid, luulekogusid, lasteraamatuid, plaadiümbriseid. Olnud ka viljakas loodusjoonistaja, joonistades liikide pildid mitmetesse määrajatesse ja loodusraamatutesse. Olnud 1989. aastast Tartu kunstiühingu maalistuudio õppejõud ja alates aastast 1998 Konrad Mägi ateljee juhataja ja õpetaja. Töötanud ka maaliõpetajana, andes edasi professionaalse maalikunsti aluseid enam kui 70 õpilasele.	Tiigi Seltsimaja

Koostas esitatud taotluste põhjal:

Lilian Lukka

Tartu Linnavalitsuse avalike suhete osakonna teabeteenistuse juhataja

lilian.lukka@raad.tartu.ee

736 1212, 516 4592